

בס"ד. שיחת ש"פ ויקהל, פ' שקלים, מבה"ח אדר-שני, ה'תשכ"ב.
בלתי מוגה

א. חודש אדר הוא הסיום של כל השנה שמתחילה מחודש ניסן,
ע"ד שחודש אלול הוא הסיום של כל השנה שמתחילה מחודש תשרי.
ובהקדמה:

שני ראשי-השנים, הן ר"ה שבתשרי והן ר"ה שבניסן, שייכים
לבנ"י, כמובן מדברי המשנה¹ "ארבעה ראשי שנים הם", וביניהם נימנו
"אחד בניסן" ו"אחד בתשרי", שבה נתבארו דינים בהנהגת בני"; אלא
החילוק הוא — שאחד בתשרי הוא ר"ה בנוגע לעניני הטבע, וכמו ענינים
של חרישה וזריעה כו' שנזכרו במשנה, ואילו אחד בניסן הוא ר"ה בנוגע
לענינים של רוממות ונסים שלמעלה מהטבע, כמו "ראש השנה למלכים",
"למלכי ישראל"², וכמרומו גם בשם "ניסן", שיש בו ב' נוני"ן, כדברי
הגמרא³ בנוגע לחלום, שתיבה שיש בה ב' נוני"ן מורה על "נסי נסים".

אחד בתשרי מורה על מעמד ומצב העולם כפי שהוא מצד הבריאה,
שלמרות גודל מעלתו כפי שהי' קודם החטא, כמארז"ל⁴ "עולם על
מילואו נברא", מ"מ, אין זה מגיע להעילוי שנעשה בשעת מתן-תורה,
כמארז"ל⁵ ש"התנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל
מקבלים התורה אתם מתקיימין כו'", היינו, שתכלית כוונת הבריאה
נשלמה רק בשעת מ"ת, ולא היתה בתחילת הבריאה, וכן אמרו רז"ל⁶ על
הפסוק⁷ "זה ספר תולדות אדם", "ראוי הי' אדם הראשון שתנתן התורה
על ידו כו'", אבל לפועל ניתנה התורה לאחר כ"ו דורות, "לא לאדם ..
כי אם לבניו, שנאמר זה ספר תולדות אדם".

ואילו חודש ניסן קשור עם מ"ת ובנ"י, וכאמור, שבאחד בניסן הוא
ר"ה למלכי ישראל.

ובפרטיות יותר יש אצל בני" גופא שני מצבים: כפי שהם בזמן
הבית, וכפי שהם בזמן הגלות, שאז "אין מלך בישראל"⁸, ואעפ"כ, גם

(6) ב"ר פכ"ד, ה.

(7) בראשית ה, א.

(8) לשון הכתוב — ס' שופטים יז, ו. יח,

א. כא, כה.

(1) ר"ה בתחלתה.

(2) שם ג, סע"א.

(3) ברכות נז, רע"א.

(4) ראה ב"ר פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.

(5) שבת פח, א. וש"נ.

אז הרי "אתה בחרתנו מכל העמים"⁹, שבנ"י הם למעלה מכל העמים, "ונפלינו גו' מכל העם אשר על פני האדמה"¹⁰, אלא שזמן הגלות, שאז אין מלך בישראל, הוא בדוגמת המעמד ומצב דחודש תשרי, ואילו זמן הבית, שאז היו "מלכי ישראל", הוא בדוגמת המעמד ומצב דחודש ניסן. וכאמור, כשם שחודש אלול הוא הסיום של כל השנה כפי שמתחילה מר"ה שבתשרי, ואז הוא זמן החשבון-נפש כו' (לא רק במחשבה ובדיבור, אלא נוגע גם למעשה בשייכות להנהגה דשנה הבאה) — כך גם חודש אדר הוא הסיום של כל השנה כפי שמתחילה מר"ה שבניסן.

ב. וכיון שחודש אדר הוא הסיום וחותם של השנה שמתחילה מחודש ניסן, שענינו נסים, לכן, יש בו הנס דפורים.

ואע"פ שנס פורים הוא נס המלוכש בטבע, הרי לאמיתו של דבר, שרשו של נס שמלוכש בטבע הוא למעלה יותר, ולכן הרי הוא נמשך ויורד בטבע, כמבואר בכ"מ¹¹.

וזהו גם הטעם לכך ש"מגילת אסתר .. היא קיימת כחמשה חומשי תורה וכהלכות של תורה שבעל פה שאינן בטלין לעולם"¹², ו"כל המועדים עתידים להתבטל חוץ מחנוכה ופורים"¹³, ויש גירסא "חוץ מפורים"¹⁴, והיינו, שפורים הוא נעלה יותר גם מחנוכה, כי, נס חנוכה הי' בזמן הבית, אלא שביהמ"ק לא הי' בטהרתו, והדין הוא שלגבי ציבור נדחית הטומאה¹⁵, משא"כ פורים, שאז לא הי' הבית בבנינו, עכ"פ לא בגמר בנינו, ולכן הנס שהי' אז הוא נעלה יותר, ומשום זה ישאר פורים גם לעתיד לבוא.

ונס פורים הוא בחודש אדר דוקא, בסיום השנה שמתחילה מחודש ניסן שהו"ע הניסים, ודוקא בסיום השנה בא נס שמתלכש בטבע, ששרשו למעלה יותר (כנ"ל), מצד מעלת אור חוזר¹⁶.

ג. בחודש אדר גופא ישנם אדר ראשון ואדר שני.

ובהקדמה:

9 פרנסה) רפ"ז. וראה גם ירושלמי תענית פ"ב הי"ב.

14 מדרש משלי פ"ט, ב. יל"ש משלי רמז תתקמד. וראה גם יוצר לזכור (פיוט "אלקים אל דמי" בסופו).

15 פסחים עט, א. וש"נ.

16 ראה גם אג"ק ח"ד ריש ע' רו.

9 נוסח תפלת יו"ט.

10 תשא לג, טז.

11 ראה תו"מ סה"מ ניסן ע' קסב. וש"נ.

12 רמב"ם סוף ה' מגילה. וראה גם ירושלמי מגילה פ"א ה"ה.

13 מדרו"ל הובא באגרת הטיוול דרוש

אות מ. ס' החיים (לאחי המהר"ל) ח"ג (ס')

איתא בגמרא¹⁷: "כיון שנפל פור בחודש אדר, שמח (המן) שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בירח שמת בו משה", והגמרא מסיימת: "ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד", וכפי שמפרש רש"י: "כדאי הלידה שתכפר על המיתה".

ובנוגע ללידת משה, מצינו בגמרא¹⁸ בכיזור הדעה ש"אותו היום (ש"שדיוהו למשה" ליאור, שלשה ירחים לאחרי שנולד) עשרים ואחד בניסן הי', אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, מי שעתיד לומר שירה על הים ביום זה, ילקה ביום זה" — דלכאורה, היכי משכחת לה תלתא ירחי משבעה באדר עד עשרים ואחד בניסן — "אותה שנה מעוברת היתה, רובו של ראשון ורובו של אחרון ואמצעי שלם", ונמצא, שלידת משה היתה בשבעה באדר ראשון. וזוהי מעלת אדר ראשון דוקא, שבו נולד משה, ועי"ז נעשה הכפרה על מיתת משה, שמצדה יש מקום לגזירת המן כו'.

ויש דעה נוספת בגמרא¹⁸ — ש"אותו היום ששה בסיון הי', אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע, מי שעתיד לקבל תורה מהר מהר סיני ביום זה, ילקה ביום זה", "ומשבעה באדר ועד ששה בסיון תלתא ירחי", וע"פ חשבון זה, נולד בשבעה באדר שני¹⁹.

והענין בזה:

בעשרים ואחד בניסן נאמרה שירת הים, שזוהו"ע התפלה, ואילו בששה בסיון ניתנה התורה.

ונמצא, שאדר ראשון (שממנו מחשבים שלשה ירחים שסיומם בעשרים ואחד בניסן) קשור עם ענין התפלה, ואדר שני (שממנו מחשבים שלשה ירחים שמסתיימים בששה בסיון) קשור עם ענין התורה. וזהו החילוק בין ב' הדעות — אם מעלת התפלה גדולה יותר או מעלת התורה גדולה יותר.

וע"פ הידוע במעלת התפלה, שגם התורה זקוקה לתפלה, וכמבואר בכ"מ²⁰ בפירוש דברי אבא בנימין "על תפלתי שתהא סמוכה למטתי"²¹, שענין זה הוא לא בשביל התפלה, אלא בשביל התורה, כיון ש"מעלת העסק בתורה שאחר התפלה הוא גבוה יותר מתורה שקודם התפלה",

— באופן אחר.

20) לקו"ת ברכה צו, ב.

21) ברכות ה, ב.

17) מגילה יג, ב.

18) סוטה יב, ב.

19) ראה גם לקו"ש חכו"ע ע' 204 בשוה"ג

היינו, שבכדי שהתורה תהי' כדבעי, צריכה להיות הקדמת התפלה — הרי מובן שיש מעלה יתירה באדר ראשון, שקשור עם ענין התפלה.

ד. ועפ"ז, מה שאמרו חז"ל²² "משנכנס אדר מרבין בשמחה" — דקאי לא רק על שבעה באדר או על י"ד אדר, אלא על כל החודש, וכמו בגזירת המן ש"כיון שנפל פור בחודש אדר, שמח שמחה גדולה", ששייך לכל החודש, כך גם לאידך גיסא, ששמחת חודש אדר צריכה להיות בכל החודש — הרי עיקר השמחה צריכה להיות באדר ראשון²³.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

כיון שנשארו עדיין ימים אחדים באדר ראשון, ובפרט שעומדים ליכנס לאדר שני, שלכל הדעות יש בו החיוב ד"מרבין בשמחה"²⁴ — אזי שיהי' "מרבין בשמחה".

וכמדובר פעם²⁵, שזהו ציווי על כל יום מימות החודש, שבכל יום צריך להיות ריבוי והוספה בשמחה.

וכיון ש"אין הקב"ה מבקש אלא לפי כחן"²⁶ — יתן הקב"ה שיורגשו גם הסיבות להשמחה, וסיבות השמחה תהיינה בגלוי למטה מעשרה טפחים, באופן של "אורה ושמחה וששון ויקר"²⁷.

* * *

ה. בפרשת השבוע מסופר אודות נדבת המשכן שהביאו כל בני, באופן ש"המלאכה (מלאכת ההבאה) היתה דים גוי' והותר"²⁸.

בנוגע למחצית השקל — שקראנו בפרשה שלפנ"ז, וכן ביום הש"ק זה, בפרשת שקלים — נתנו רק אנשים, ורק מבין עשרים שנה ומעלה, וכמבואר בפירוש רש"י²⁹ בנוגע לחשבון "כסף פקודי העדה";

אבל בנוגע לנדבת המשכן שהביאו מכל הדברים — השתתפו כל בני, אנשים ונשים, כמ"ש³⁰ "ויבואו האנשים על הנשים", ואדרבה, אצל

(22) תענית כט, סע"א. (תו"מ חכ"ב ריש ע' 199). וש"נ.
 (23) ראה גם שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח אדר תשי"ט ס"ח (תו"מ חכ"ה ס"ע ג).
 (24) רש"י.
 (25) ראה שו"ת שאילת יעבץ ח"ב ספ"ח. הובא בלקו"ש חט"ז ע' 244 ואילך.
 (26) ראה שיחת ש"פ ויק"פ תשח"י ס"ג.
 (27) אסתר ה, טז.
 (28) פרשתנו לו, ז.
 (29) פקודי לח, כו.
 (30) פרשתנו לה, כב.

הנשים היתה מעלה יתירה — ש"טו את העזים", "היא היתה אומנות יתירה שמעל גבי העזים היו טווין אותם"³¹, כך, שהנתינה היתה ממין החי (שלמעלה גם מצומח)³². ויתירה מזה, כדאיתא באבות דר"נ³³ שאפילו "טפלים" השתתפו בנדבת המשכן.

[ואין זה כמו במחצית השקל, כנ"ל שנתחייבו בזה רק אנשים מבן עשרים שנה ומעלה, ועד"ז בנוגע להמנהג דנתינת מחצית השקל עתה, שהחוב הוא רק על הגדולים³⁴, ומה שמצינו שנותנים גם עבור הקטנים, אין זו נתינה של הקטנים, אלא שהגדולים נותנים עבורם].

ו. ויובן בהקדם הידוע³⁵ שענין עשיית המשכן הי' גמר ושלמות הכפרה על חטא העגל, והיינו, שלאחרי שנתרצה הקב"ה ביוהכ"פ ואמר למשה "סלחתי כדברך"³⁶, עדיין היו בני"י עצובים כו', ואז נאמר הציווי "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"³⁷, כדי להסיר את החטא לגמרי³⁸.

וכיון שחטא העגל הי' נוגע לכל כלל ישראל, אפילו טף,

— וכפי שמצינו גבי עיר הנדחת, שגם קטנים נענשים (אף שבנוגע לכלל המצוות אין הקטנים נענשים), לפי שזהו ענין של ע"ז, ולכן הרי זה נוגע לכל העיר³⁹ —

הנה גם התיקון על החטא ע"י עשיית המשכן הי' צריך להיות באופן שישתתפו בו כל בני"י, גם הטף.

ז. וכן הוא גם בנוגע לנס פורים:

איתא בגמרא⁴⁰ שגזירת המן היתה "מפני שהשתחוו לצלם", שזהו ענין של ע"ז. ולכן היתה הגזירה גם על הטף — "להשמיד גו' טף ונשים"⁴¹.

ומשום זה היתה גם ההצלה ע"י הטף — כמסופר במדרשי רז"ל⁴² שכאשר המן הרשע ראה שמרדכי קיבץ כ"ב אלף תינוקות של בית רבן, ולמד עמהם הלכות קמיצה, אמר להם, שהקומץ מנחה שלהם דחה את

31) שם, כו ובפרש"י.	38) ראה נחומא פקודי ב. ו. פרש"י ר"פ פקודי. שמיני ט, כג.
32) ראה לקו"ש חט"ז ע' 452.	39) ראה רמב"ם הל' ע"ז פ"ד ה"ו. רפי"א.
33) רמ"א אר"ח סתרצ"ד ס"א.	40) לקו"ש ח"ט ע' 109.
34) ראה של"ה חלק תושב"כ פ' ויק"פ	41) מגילה יב, א.
35) פרש"י תשא לג, יא. ועוד.	42) אסתר ג, יג.
36) פרש"י תשא לג, יא. ועוד.	42) ראה מגילה טז, א. אסתר"ר ספ"ט.
37) תרומה כה, ח.	פ"י, ד.

העשרת אלפים ככר כסף שלו (וכדאיתא בתוס'⁴³, "שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל כו").

כלומר: מרדכי ראש הסנהדרין⁴⁴ — לימודו בעצמו אינו מועיל לבטל את הגזירה, אלא דוקא כאשר לומד עם התינוקות, היינו, שהתינוקות חוזרים על דבריו של מרדכי, וממלאים מה שמרדכי דורש מהם, הרי זה מבטל את הגזירה.

וכפי שמצינו במ"ת ש"בנינו עורבים אותנו"⁴⁵, וכן גם בפורים — שאז "קיימו מה שקיבלו כבר"⁴⁶ — באה הישועה ע"י הטף דוקא⁴⁶. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א): כיון שנמצאים כאן ילדים פחות מבני י"ג ופחות מבני כ' — יאמרו כולם יחד "לחיים" וניגון שמח.

* * *

ח. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כי תשא גו'.

* * *

ט. בנוגע להפרשיות שקורין ביום הש"ק זה, פ' ויקהל ופ' שקלים — הנה:

הקריאה דפ' ויקהל תלוי' בחילוק המנהגים בין כבל לא"י, שבכבל מסיימים את התורה בכל שנה⁴⁷, ובארץ ישראל מסיימים את התורה אחת לשלש שנים⁴⁸ או לשלש ומחצה שנים⁴⁹;

אבל בנוגע לקריאת ד' הפרשיות — משתווים כולם, ובנדוד, קריאת פ' שקלים, שלכו"ע קשורה עם חודש אדר — באחד באדר משמיעין על השקלים⁵⁰, ובפרט עם ימי הפורים — שהרי ביטול גזירת המן היתה עי"ז ש"הקדים שקליהן לשקליו"⁵¹.

ולכן, הרי זה הזמן המתאים לעורר אודות ימי הפורים.

י. פורים⁵² — היא אחת משבע מצוות דרבנן.

(50) שם, סע"א. וש"נ.

(51) שם יג, סע"ב.

(52) מכאן עד סיום השיחה — הוגה ע"י

כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ד ע' 1283 ואילך (קטעים מהשיחה נדפסו

(באידית) — בשינויים קלים — בלקו"ש ח"ב

ע' 536 ואילך). במהדורא זו ניתוספו איזה

ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(43) ד"ה ודחי — מגילה שם.

(44) ראה תו"מ ח"ל ע' 143. וש"נ.

(45) שהש"ר פ"א, ד.

(46) ראה גם מכתב ה' אד"ש שנה זו

(אג"ק חכ"ב ע' קפא).

(47) רמב"ם הל' תפלה רפ"ג.

(48) מגילה כט, ב.

(49) חילוף מנהגים בין א"י ובבל אות מח.

יש אחרונים מונים כפורים עצמו ז' מצוות⁵³, והן:

(א) מקרא מגילה. (ב) קריאת התורה (המיוחדת לפורים). (ג) אמירת ועל הנסים בתפלה וברהמ"ז. (ד) איסור תענית והספד. (ה) שמחה ומשתה לבסומי. (ו) משלוח מנות. (ז) מתנות לאביונים.

שתי המצוות "משלוח מנות ומתנות לאביונים", שונות הן משאר המצוות דפורים, בזה, שענינן הוא — קירוב ואיחוד⁵⁴, גם אופן עשייתן — הוא קירוב וחיבור נותן המנה והמתנה עם המקבלים — רעהו או האביון.

— שאר המצוות דפורים, הרי קיומן אפשר גם ביחיד. ואפילו קרה"ת שהיא בצבור דוקא, אין ענינה לקרב ולאחד את היחידים ולעשותם ציבור. ואדרבה — מדיני קרה"ת הוא, אשר כשיש כבר צבור — קורין בתורה. ובפרט את"ל שקריאת התורה — חובת הצבור היא⁵⁵ ואינה חלה על היחיד.

שתי מצוות אלו — משלוח מנות ומתנות לאביונים — הן עיקר בענין ימי הפורים. כי סיבת הגזירה הי' — עבודה זרה (השתחוה לצלם⁵⁶), היפך אמונת ה' אחד ע"י עם אחד. ולכן המצוות אשר תוכנם אחדות (של ישראל, שהם חלק אלקה ממעל ממש⁵⁷) הן עיקר בענין החג.

בשתי מצוות אלו גופא, עיקר ענין האחדות ופעולתו הוא במצות מתנות לאביונים. כי, משלוח מנות, הרי הוא — לרעהו, ובוה אין ניכר כ"כ ענין האחדות, ואין זקוקים לפעולת המצוות — שהרי בלאה"כ ריעים וקרובים הם. משא"כ בנתינת מתנות לאביונים, אביון — שתאב לכל דבר⁵⁸, הן בגשמיות והן ברוחניות, שאין בו שום מעלה כלל, הרי הנתינה — קירוב והתאחדות אפילו עם הפחות ביותר — עם האביון.

ולכן: "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו כו"⁵⁹. כיון שענין מצוות אלו הוא קירוב והתאחדות

על הרמב"ם ה' תפלה רפ"ב. וראה גם תו"מ ח"ה ע' 64. וש"נ.

56) מגילה יב, א. וראה ג"כ מנות הלוי בזה.

57) תניא רפ"ב.

58) ויקרא רבה פל"ד, ו. מדרש משלי כב.

פרש"י משפטים כג, ו. פ' ראה טו, ד. תצא כד, יד.

59) רמב"ם סוף ה' מגילה (פ"ב ה"ז).

53) ראה רמב"ם ה' ברכות רפ"א דברכת התורה היא "ברכת המצות". ובשו"ת צ"צ שער המילואים סי"א דאמירת ועל הנסים — מצות חכמים היא.

54) ראה מנות הלוי על מג"א — להר"ש אלקבץ.

55) מלחמות להרמב"ן פ"א דמגילה. אבל יעוין תקו"ז תכ"א (סג, א) ד"ה קרבנא רביעאה. ציונים לתורה כלל ט'. צפנת פענח

של כל ישראל, הרי כאשר יש לו אפשריות לקרב רחוקים, הרי זה מוטב — בענין האחדות — מלקרב אלה הקרובים בלאה"כ.

יא. הטביע הקב"ה בהבריאה (שכולה בשביל האדם), אשר דברים הנחוצים ביותר להאדם, בנקל יותר להשיגם⁶⁰. וכמו הצורך באויר, מזון, לבוש ובית — הנה הלבוש בקל יותר להשיגו מאשר קנין או בנין בית, מזון קל יותר מלבוש, ואויר שנצרך ביותר להאדם (כמרז"ל⁶¹ על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלס לבורא מ"ט כל⁶² הנשמה תהלל י"ה כו'), מזומן תמיד, בלי טרחא מצד האדם כלל.

וכמו שהוא בצרכי הגוף, כן הוא בצרכי הנפש: המצוות שהנשמה מוכרחת וזקוקה להם ביותר, בנקל יותר לקיימם. ובנדו"ד: שתי המצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים (מכיון שהם עיקר בענין הפורים), בנקל יותר לקיימם משאר המצוות דפורים.

קריאת המגילה — הרי צורך במגילה כשרה, בעל קורא (עד שכפרים מוכרחים להקדים מפני זה כו'⁶³). קרה"ת — נוסף על הנ"ל — צ"ל בעשרה דוקא. אמירת ועל הנסים — זקוק לסדר תפלה, או לסעודה המחויבת בברהמ"ז וברהמ"ז. ומכש"כ איסור תענית והספד וחיוב השמחה וכו', אשר ה"ז תלוי ברגש הלב, ועיקר הציווי הוא (כמו במצות ואהבת⁶⁴) שיתבונן במוחו בענינים המביאים לשמחה ושוללים ענין התענית וההספד (גם כשמצד עצמו — לולא האיסור — הוא במצב של תענית והספד). משא"כ במשלוח מנות ומתנות לאביונים, אין צריכים להכנות (אפילו ברכה בפני עצמן אין בהן), ובנקל מאד לקיימם, וכשנותן שתי מנות לאדם אחד, ושתי פרוטות לשני אביונים, פרוטה לכל אביון, יוצא ידי חובתו.

יב. אף שמצד עצמן, בנקל יותר לקיים מצוות אלו משאר המצוות, כי עיקר הן ביותר וכנ"ל — מ"מ, מטעם זה עצמו, מתנכל היצה"ר בכל מיני תחבולות, שלא יקיימו מצוות אלו. ולכן, אפילו כמה מאלה שמהדרים בשאר המצוות דפורים, הזניחו מצוות אלו. ובנוגע לנוער, בניס או בנות — רבה העזובה, וד"ל.

60) ראה המשך מים רבים תרלו' בתחלתו. 61) בראשית רבה פי"ד, ט. 62) תהלים קנ, ו. 63) ריש מגילה. 64) ראה תורת אדה"ז שקיבל "מהה"מ דמעזריטש וכך קיבל הוא ז"ל מהבעש"ט" (בהוספות לדרמ"צ ע' תח (בהוצאה החדשה — רי, ב. רלט, ב). וראה מגיד דבריו ליעקב בהוספות סי"ב. וש"נ).

ולכן החובה (והזכות) להשתדל ביותר, ובפרט אלו שיש להם השפעה בסביבתם, ולפרסם בכל מקום שידם מגעת, גודל מעלת מצוות אלו, ואשר בנקל מאד לקיימם. ואשר כל אחד ואחת שהגיעו לגיל מצוות מחוייבים בהם. ולא עוד אלא שגם הקטנים והקטנות שהגיעו לחינוך, יקיימו בעצמם מצוות אלו. ובודאי ובודאי אשר תצליח ההשתדלות ויתוספו המונים המונים מישראל — לקיים המצוה.

יג. ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא — קיום מצוות אלו ע"י הקב"ה, שישלח מנות לרעהו — ישראל, אלו שנקראים אחים ורעים להקב"ה⁶⁵, ואפילו לאביונים — אלה הריקים מכל מעלה, שאין בהם לא טעם ולא ריח⁶⁶ — יתן (וכל הנותן בעין יפה נותן⁶⁷) להם הקב"ה מתנות⁶⁸.

* * *

יד. בתפלת מנחה מתחילים לקרוא פרשת פקודי, שבאה מיד לאחר פרשת ויקהל, וברוב השנים הרי הם מחוברים — פרשה אחת⁶⁹. הנקודה של פרשת ויקהל היא — ציווי משה לישראל על עשיית המשכן. והנקודה של פרשת פקודי היא — שבנ"י בנו את המשכן עד לשלימותו, עד אשר "שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן"⁷⁰.

וההוראה מחיבור פ' ויקהל עם פ' פקודי⁷¹:

בין ציווי הקב"ה למשה אודות עשיית המשכן וכליו (בפ' תרומה ותצוה) וציווי משה לבנ"י אודות עשיית המשכן וכליו ועשייתם בפועל (בויקהל ופקודי), יכול להיות לפעמים דבר שיפסיק ויפריע בזה — הענינים שאודותם מדובר בפ' תשא⁷². אבל כאשר הציווי נמשך כבר

הם ביתר חיות כו'), ועיקר החידוש הוא בהענין ד"אורה ושמחה וששון ויקר" כפשוטם (מהנחה בלתי מוגה).

69 ראה גם שיחת ש"פ ויק"פ דאשתקד בתחלתה (תו"מ ח"ל ע' 197 ואילך).
70 פקודי מ, לה.

71 מכאן ואילך הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באדינת), ונדפס בלקו"ש ח"ג ע' 936 ואילך. במהדורא זו ניתוספו איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

72 ובוזה יתורץ מה שהפסיק בפ' תשא בין פ' תרומה ותצוה לפ' ויקהל פקודי,

65 זהר ח"ב נה, ב. ח"ג ז, ב. ועוד.
66 ראה פע"ח שער הפורים פ"ו. ויקר"פ ל, יב.

67 ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.
68 ויקויים גם מ"ש (אסתר ח, טז) "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" — הן כדרשת חז"ל (מגילה טז, ב) "אורה זו תורה כו' ויקר אלו תפילין", והן כפשוטו, "אין מקרא יוצא מידי פשוטו" (שבת סג, א. וש"נ), והוא העיקר, שהרי הענין ד"אורה זו תורה כו' ויקר אלו תפילין" ישנו גם בימים שלפני פורים ולאחרי פורים (אלא שבפורים

למטה ע"י משה רבינו (בפ' ויקהל), אזי נשלמת מיד עשיית המשכן וגמר ההמשכה (חיבור ויקהל-פקודי).

וברוב השנים שתי הפרשיות הן מחוברות — "ואזלינן בתר רובא"⁷³. אפילו בשעה שהיציצה מתערב באמצע ויכול להיות נמשך עוד כמה ימים, מ"מ, אין ענין אחר בינתיים — שהרי לא ידח ממנו נדח⁷⁴, וכאשר הענין רק נתגלה ע"י משה רבינו "ואתפשטותי" דמשה בכל דרא ודרא⁷⁵, בודאי יבוא הענין לידי פועל. ציווי של משה לישראל — הרי הציווי עצמו הוא גם הבטחה⁷⁶, שבודאי יבוא הענין לידי פועל, והיינו, שבודאי תהי' העבודה של בני, ובודאי תביא שיהי' "כבוד הוי' מלא את המשכן"⁷⁷.

וכיון⁷⁸ שכל הענינים דעשיית המשכן וכו' צריכים להיות בשמחה, והשמחה צריכה להיות גם מצד הגוף (כמו בשבת שצריך לענגו בכשר שמן ויין ישן⁷⁹) — יתן השי"ת שהענינים שלמעלה מעלה עד אין קץ — הבחי' ש"לא יכול משה לבוא אל אוהל מועד גו"⁸⁰, למעלה גם ממדרגת משה — יומשכו למטה מטה עד אין תכלית (כמבואר בהמשך יום ההילולא⁸⁰), ותהי' השמחה פנימית בגילוי למטה מעשרה טפחים.

76) ככל ציווי התורה שנאמרו בלשון ציווי ובלשון הבטחה (ראה תו"א ס"פ תשא. ובכ"מ).

77) ואף שלכאורה גם בציווי הקב"ה למשה י"ל כ"ז (לא ידח, הבטחה) — אינו דומה כלל, שהרי בני נצטוו על זה (ביחד עם נתינת כח והבטחה) רק כשאמר זה להם משה. וי"ל שהוא ע"ד הנפק"מ בין פסק הדין בראש השנה לגבי הדין בכל יום (ראה קונטרס ומעין מי"ט ואילך). והרי משה ואתפשטותי דמשה הם בחי' ראש ומוח לגבי דורם (תניא פ"ב).

78) קטע זה — מהנחה בלתי מוגה.

79) ראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז.

80) ד"ה באתי לגני השי"ת פי"ב ואילך (סה"מ תשי"ע ע' 132 ואילך).

להדעה (זח"ב רכד, א) שמעשה העגל הי' אחרי נדבת המשכן — לרמז, שבין ציווי הקב"ה למשה וציווי משה לישראל אפשר להיות הפסק ומונע כו'.

ואף שלפי דעה זו מעשה העגל הי' בין ציווי משה לישראל (וכן נדבת המשכן) ועשיית המשכן — הרי בכ"ז אפילו החטא עצמו — העיקר — מעשה העגל לא מונע ה"ושכנתי בתוכם" בפועל, וכמש"נ "וכבוד ה' מלא את המשכן".

73) זבחים קד, סע"ב. ועוד.

74) ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספ"ט. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג.

75) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א). וראה ב"ר פנ"ז, ז.